

УДК 338.1: 631.173

А. В. Коваленко,
аспірант, Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6395-1360>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.7.105

МЕТОДИКА НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ АГРАРНОЇ ЛОГІСТИКИ У ПЕРІОД НЕСТАБІЛЬНОСТІ

A. Kovalenko,
Postgraduate student, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics"

METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH OF AGRARIAN LOGISTICS IN THE PERIOD OF INSTABILITY

У статті визначено методику дослідження аграрної логістики в нестабільних умовах. Обґрунтовано необхідність здійснення досліджень аграрної логістики через формулювання загроз та викликів під час воєнних дій та необхідність створення дієвих рекомендацій щодо мінімізації їх впливу. Коротко проаналізовано вплив війни на аграрну логістику та з'ясовано необхідність адаптації методів дослідження до умов нестабільності.

Визначено, що методика наукових досліджень аграрної логістики в Україні повинна ґрунтуватися на системному підході, який включає аналіз різних підходів щодо функціонування логістики — економічних, соціальних та технологічних. Це дозволяє отримати комплексне уявлення про динаміку розвитку аграрної логістики у період нестабільності.

Розроблено алгоритм дослідження аграрної логістики в період нестабільності, що включає: визначення цілей та завдань, теоретичне обґрунтування, методика дослідження, збір даних та їх аналіз, оформлення висновків та рекомендацій, впровадження результатів та оцінка їх ефективності. Сформовано та продемонстровано приклади етапів дослідження аграрної логістики на основі методів SWOT-аналізу, ситуаційного аналізу (кейс-стаді) та опитування, інтерв'ю з експертами та учасниками аграрної логістики. Підтверджено дієвість цих методів під час воєнних дій.

The article defines the methodology for researching agrarian logistics in unstable conditions. The necessity of conducting research on agrarian logistics is substantiated through the formulation of threats and challenges during military operations and the need to create effective recommendations to minimize their impact. The impact of the war on agrarian logistics is briefly analyzed and the need to adapt research methods to conditions of instability is clarified.

It is determined that the methodology of scientific research of agrarian logistics in Ukraine should be based on a systematic approach, which includes an analysis of different approaches to the functioning of logistics — economic, social and technological. This allows to obtain a comprehensive picture of the dynamics of agricultural logistics development in times of instability.

An algorithm for studying agrarian logistics in times of instability has been developed, which includes: definition of goals and objectives, theoretical substantiation, research methodology, data collection and analysis, drawing up conclusions and recommendations, implementation of results and evaluation of their effectiveness. Examples of the stages of agrarian logistics research based on the methods of SWOT analysis, situational analysis (case study), surveys, interviews with experts and participants in agrarian logistics are formed and demonstrated.

The SWOT analysis shows that Ukraine's agricultural logistics has both significant advantages and serious threats in the face of instability. To overcome these challenges, it is necessary to use the strengths and capabilities of the agrarian logistics sector to ensure sustainability and development in the future.

The situational analysis of Ukrainian agrarian logistics demonstrates the importance of flexibility and innovation in times of crisis, as well as the need for close cooperation between all market participants to ensure the stability and development of the industry as a whole.

The combination of quantitative (questionnaires) and qualitative (extended interviews) methods, along with modern technological solutions, allows us to get a comprehensive picture of the state of agricultural logistics in Ukraine during the war and find ways to improve it.

The combination of these methods confirms their effectiveness during the war.

Ключові слова: методи дослідження, аграрна логістика, SWOT-аналіз, кейс-стаді, анкетування, інтерв'ю.

Key words: research methods, agrarian logistics, SWOT analysis, case study, questionnaire, interview.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Необхідність наукового дослідження аграрної логістики України у воєнний період обумовлена численними викликами, які постали перед агропромисловим сектором країни в умовах військової агресії. Цей сектор є критично важливим для економіки України, оскільки він забезпечує значну частину валового внутрішнього продукту (ВВП) та експортних надходжень. Війна призвела до серйозних порушень у ланцюгах постачання, що потребує термінового аналізу і розробки нових стратегій для забезпечення продовольчої безпеки.

Військові дії спричинили руйнування інфраструктури, блокаду морських портів та зміни в структурі логістичних потоків. Це призвело до значного скорочення виробництва та експорту основних видів агропродукції. Наприклад, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, втрати в агропромисловому комплексі перевищили 4,3 мільярда доларів США через військові дії.

Наукове дослідження аграрної логістики дозволяє ідентифікувати ключові проблеми та загрози для сталого розвитку цього сектора економіки. Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування аграрної логістики є критично важливою для адаптації до нових умов.

Необхідність наукового дослідження аграрної логістики України у воєнний період є очевидною через численні виклики, які постали перед країною. Аналіз ситуації, розробка практично орієнтованих рекомендацій і стратегій відновлення можуть суттєво підвищити ефективність функціонування агрологістики в умовах війни. Для ефективного дослідження аграрної логістики необхідно визначити методи та методику досліджень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питаннями розвитку аграрної логістики в цілому та її особливостей у воєнний час зокре-

ма займалися такі вчені як, О.В. Захарчук та Я.Ф. Навроцький [1], І.Г. Смирнов та Т.В. Косарева [2], О.В. Шматок [3], Н.П. Резнік [4], Л.В. Вовк [5], С.М. Лихолат та О.М. Миськів та багато інших. Проте, незважаючи на наявність вагомої наукової бази стосовно аграрної логістики, проблеми її розвитку, особливо у воєнний період, методичні підходи до її вивчення досліджені вітчизняною економічною наукою недостатньо.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є визначення ефективних методів вивчення аграрної логістики у воєнний період для розробки підходів щодо адаптації та оптимізації логістичних процесів для забезпечення продовольчої безпеки, підвищення ефективності аграрного виробництва та зменшення втрат від військових дій. Завданнями дослідження стали визначення методів вивчення аграрної логістики, що включають: кількісний аналіз — використання статистичних даних для оцінки обсягів виробництва і споживання, якісний аналіз — оцінка впливу військових дій на логістичні процеси, моделювання — створення моделей для прогнозування наслідків різних сценаріїв розвитку подій тощо.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі становлення ринкових відносин в економіці України виникла необхідність у розвитку нового науково-практичного напрямку — логістики та її складової — аграрної логістики.

Війна в Україні суттєво вплинула на аграрний сектор країни, зокрема на методи дослідження його складової — аграрної логістики. Цей вплив можна розглянути через кілька ключових аспектів: зміни в умовах ведення бізнесу, адаптація до нових викликів, використання інноваційних технологій та необхідність міжнародної співпраці.

З початком війни аграрний сектор України зіткнувся з численними викликами, такими як

Таблиця 1. Алгоритм дослідження аграрної логістики в період нестабільності

№ п/п	Назва етапу	Завдання та методи дослідження
1	Визначення цілей і завдань дослідження	а) Цілі: визначення ефективних моделей аграрної логістики, аналіз поточного стану та виявлення проблем. б) Завдання: збір даних, аналіз наявних логістичних систем, оцінка впливу логістики на аграрний сектор тощо.
2	Теоретичне обґрунтування	а) Опрацювання літературних джерел за темою аграрної логістики, вивчення міжнародного та українського досвіду. б) Аналіз наявних моделей і підходів до логістики в аграрному секторі.
3	Методика дослідження	а) Якісні та кількісні методи: опитування, інтерв'ю з експертами, статистичний аналіз. б) Кейс-стаді: вивчення успішних прикладів аграрної логістики в Україні та за кордоном. в) SWOT-аналіз: оцінка сильних і слабких сторін, можливостей і загроз для аграрної логістики в Україні.
4	Збір даних	а) Первинні дані: опитування та інтерв'ю з учасниками аграрної логістики (фермери, логістичні компанії, торговельні мережі). б) Вторинні дані: статистика, звіти, наукові статті та публікації, дані державних органів.
5	Аналіз даних	а) Кількісний аналіз: використання статистичних методів для обробки зібраних даних (наприклад, регресійний аналіз, кореляція). б) Якісний аналіз: інтерпретація результатів інтерв'ю та відкритих запитань.
6	Висновки та рекомендації	а) Формування висновків на основі здійсненого аналізу. б) Розробка практичних рекомендацій щодо розвитку аграрної логістики в Україні у нестабільний період на коротко- та довгострокову перспективу.
7	Впровадження результатів	а) Обговорення результатів із зацікавленими сторонами, включно з державними органами, бізнесом та науковими установами. б) Формування стратегії впровадження рекомендацій.
8	Оцінка ефективності	а) Моніторинг та оцінка впровадження запропонованих рішень. б) Коригування стратегії на основі отриманих результатів. в) Висновок

Джерело: сформовано автором на основі [10; 11; 12].

окупація частини території, обстріли сільськогосподарських угідь і проблеми з логістикою. Це призвело до необхідності перегляду традиційних методів дослідження аграрної логістики. Наприклад, багато підприємств були змушені релокувати свої виробництва у безпечні регіони, що вимагало нових підходів до оцінки логістичних ланцюгів і маршрутів постачання [7].

В умовах війни важливою стала адаптація методів дослідження до реалій бойових дій. Дослідники почали використовувати нові підходи для збору даних про стан аграрної логістики. Це включало опитування учасників ринку (виробників, переробників та перевізників) щодо їхніх потреб і проблем у сфері логістики. Також було проведено аналіз пошкоджень інфраструктури та оцінка ризиків для безпеки при транспортуванні продукції [8].

Війна стимулювала впровадження інноваційних технологій у дослідження аграрної ло-

гістики. Наприклад, застосування дронів для моніторингу стану полів і транспортування вантажів стало більш актуальним. Це дозволило швидше отримувати інформацію про стан сільськогосподарських угідь та ефективніше планувати логістичні процеси [9]. Крім того, цифровізація даних допомогла оптимізувати управлінські рішення в умовах нестабільності.

В нестабільний період український агросектор потребує підтримки з боку міжнародних партнерів. Це призвело до активізації співпраці з міжнародними організаціями та країнами-партнерами для обміну досвідом і ресурсами в сфері аграрної логістики. Спільні проекти та програми допомоги стали важливими елементами для відновлення та розвитку аграрного сектора [9].

Методика наукового дослідження аграрної логістики є багатогранною і потребує комплексного підходу. Важливо застосовувати як якісні, так і кількісні методи для отримання повних і достовірних результатів, які можуть бути використані для поліпшення логістичних процесів в агросекторі.

В період нестабільності наукове дослідження аграрної логістики в Україні повинне відбуватися з використанням комплексного підходу, що включає кілька ключових етапів і методів (Табл. 1).

Важливим аспектом є міждисциплінарний підхід, який дає змогу враховувати економічні, соціальні та екологічні чинники, що впливають на аграрну логістику. Дослідження має бути гнучким і адаптуватися до мінливих умов аграрного ринку в Україні.

Як приклад одного із методів дослідження пропонуємо розглянути SWOT-аналіз аграрної логістики у період нестабільності (війни).

SWOT-аналіз аграрної логістики України в умовах війни включає в себе оцінку сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, з якими стикається аграрний сектор під час конфлікту.

Таким чином, SWOT-аналіз показує, що аграрна логістика України має як значні переваги, так і серйозні виклики в умовах війни. Для подолання цих викликів необхідно використовувати сильні сторони та можливості сектора аграрної логістики для забезпечення стійкості та розвитку в майбутньому.

Таблиця 2. Приклад SWOT-аналізу аграрної логістики України у період нестабільності

Сильні сторони (Strengths)	1. Високий рівень аграрного виробництва: Україна є одним з найбільших виробників сільськогосподарської продукції в Європі. Це забезпечує значні обсяги експорту аграрної продукції, що є основним джерелом надходження валютних надходжень в країну. 2. Розвинута інфраструктура: наявність мережі доріг, залізничного транспорту та портів, зокрема чорноморських, дозволяє ефективно транспортувати продукцію до міжнародних ринків. 3. Міжнародна підтримка: підтримка з боку міжнародних організацій та країн-партнерів у вигляді фінансових ресурсів і технологій допомагає покращити логістичні процеси. 4. Адаптивність до змін: аграрний сектор демонструє здатність швидко адаптуватися до нових умов, що виникають через війну, включаючи зміни в постачанні та попиті.	1. Пошкодження інфраструктури: війна призвела до значних пошкоджень транспортної, складської та портової інфраструктури, що ускладнює доставку продукції. 2. Нестабільність безпеки: постійні загрози безпеці впливають на роботу логістичних компаній і можуть призводити до значних затримок перевезень. 3. Недостатня автоматизація: багато аграрних підприємств ще не впровадили сучасні технології управління ланцюгами постачання, що знижує їхню ефективність. 4. Висока залежність від імпорту: у деяких випадках українські аграрії залежать від імпортованих матеріалів і обладнання, що може бути проблематичним під час війни.
Загрози (Threats)	1. Продовження військових дій: тривалість конфлікту створює невизначеність для бізнесу та може призвести до подальших втрат у секторі. 2. Економічна нестабільність: інфляційні процеси та зростання цін на засоби виробництва та на оборотні засоби, зниження інвестиційної привабливості через війну можуть негативно вплинути на витрати підприємств і їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку. 3. Конкуренція з боку інших країн: інші країни-виробники можуть скористатися ситуацією в Україні для збільшення своїх часток на світовому ринку сільськогосподарської продукції. 4. Зміни в законодавстві та регуляторній політиці: невизначеність у правовому полі може створити додаткові бар'єри для ведення бізнесу в аграрному секторі.	1. Розвиток нових ринків: війна може спонукати українських аграріїв освоювати нові ринки збуту за межами традиційних. 2. Інвестиції в інновації: залучення іноземних інвестицій у модернізацію логістичних процесів може суттєво підвищити ефективність агросектору. 3. Співпраця з міжнародними партнерами: поглиблення співпраці з міжнародними організаціями може допомогти Україні отримати доступ до нових технологій та методів ведення бізнесу. 4. Зміна споживчих уподобань: зростання попиту на екологічно чисту продукцію відкриває нові можливості для українських виробників.

Джерело: сформовано автором на основі [7; 9; 13].

Одним із методів дослідження аграрної логістики є ситуаційний аналіз або кейс-стаді, що полягає у вивченні успішних прикладів аграрної логістики в Україні та за кордоном

Ситуаційний аналіз (кейс-стаді) — "метод якісного дослідження в соціальних науках, який полягає у вивченні одиничного соціального об'єкта (ситуації, події, випадку, особи, соціальної групи) чи кількох показових об'єктів задля осмислення ширшого класу схожих випадків (класу подій)" [14].

Аграрна логістика України під час війни стикається з численними викликами та змінами, які потребують адаптації та інновацій. Основні аспекти, що впливають на аграрну логістику в Україні в умовах війни, включають:

1. Вплив конфлікту на ланцюги постачання

Війна в Україні призвела до значних перебоїв у ланцюгах постачання. Багато аграрних підприємств зазнали труднощів у транспортуванні продукції через закриття доріг, блокади та загрозу безпеці. Це змусило компанії шукати нові маршрути і способи доставки, що часто призводить до збільшення витрат [16, с. 23].

2. Зміни в попиті та пропозиції

Конфлікт також змінив структуру попиту на аграрну продукцію. З одного боку, внутрішній попит може знижуватися через економічні труднощі населення; з іншого боку, експорт агропродукції стає складнішим через обмеження на міжнародних ринках. Це створює необхідність у переосмисленні стратегій продажу та маркетингу [17].

3. Інноваційні рішення для оптимізації логістичних процесів

У відповідь на виклики війни багато аграрних компаній почали впроваджувати новітні технології для оптимізації своїх логістичних процесів. Наприклад, використання цифрових платформ для моніторингу вантажів і управління запасами стало важливим кроком у підвищенні ефективності [18, с. 237—238].

4. Співпраця між державою і бізнесом

Держава активно підтримує аграрний сектор через програми фінансування та субсидії, що допомагає підприємствам адаптуватися до нових умов.

Спільні ініціативи між урядом і приватним сектором сприяють розвитку інфраструктури та покращенню умов для ведення бізнесу [19].

5. Підготовка до майбутніх викликів

Аграрна логістика України повинна бути готова до можливих майбутніх криз і викликів. Це включає в себе не лише адаптацію до поточних умов, але й розробку стратегій для сталого розвитку після закінчення конфлікту [20].

Отже, кейс-стаді аграрної логістики України демонструє важливість гнучкості та інноваційного підходу в умовах кризи, а також необхідність тісної співпраці між усіма учасниками ринку для забезпечення стабільності та розвитку галузі в цілому.

Одним із ефективних методів дослідження аграрної логістики під час війни може бути опитування, інтерв'ю з експертами та учасниками аграрної логістики, що є важливими для розуміння викликів і можливостей у цій сфері. Основні методи, які використовуються для збору інформації, включають:

1. Анкетування (опитування) є одним із найпоширеніших методів збору даних у дослідженнях аграрної логістики. Воно дозволяє отримати кількісну інформацію від великої кількості респондентів. У контексті війни цей метод використовується для оцінки наступних аспектів: вплив бойових дій на логістичні маршрути (наприклад, як блокада портів чи руйнування доріг вплинули на транспортування зернових); оцінка витрат на логістику, зокрема, як змінилися витрати через зміну маршрутів або використання альтернативних шляхів (наприклад, через порти сусідніх країн); досвід роботи з міжнародними партнерами — як аграрні підприємства та логістичні компанії адаптувалися до нових умов співпраці.

Анкетування може бути проведене онлайн (через Google Forms або спеціалізовані платформи) або офлайн (за допомогою паперових анкет).

2. Розширені інтерв'ю з експертами дозволяють отримати якісну інформацію від ключових експертів галузі. Цей метод особливо корисний для аналізу стратегічних питань і прогнозів розвитку аграрної логістики. Основні аспекти розширених інтерв'ю включають: інтерв'ю з керівниками логістичних компаній (вони можуть поділитися своїм досвідом щодо адаптації до нових умов, наприклад, використання мультимодальних перевезень (залізничних, автомобільних і морських); аналіз експертів в міжнародній торгівлі допомагає зрозуміти перспективи інтеграції української агрологістики в європейські транспортні коридори.

3. Дискусії у Фокус-групах. Фокус-групи об'єднують представників різних сегментів аграрної логістики: сільськогосподарських товаровиробників, перевізників, трейдерів і представників органів державного управління. Метод дозволяє обговорити спільні проблеми та виклики; розробити рекомендації щодо покращення ситуації в галузі; виявити регіональні особливості впливу війни на логістику.

4. Спостереження та польові дослідження передбачають безпосереднє спостереження за процесами транспортування продукції або роботою складів у прифронтових регіонах, що дає змогу: оцінити реальний стан інфраструктури, вивчити ефективність альтернативних маршрутів,

зрозуміти практичні проблеми фермерських господарств.

5. Аналіз вторинних даних включає збір і аналіз існуючих звітів, статистичних даних і публікацій про стан аграрної логістики під час війни, наприклад: дані Міністерства економіки України про розміновані землі; звіти міжнародних організацій (FAO, USAID) про підтримку українського сільського господарства; публікації аналітичних центрів про втрати через блокаду портів і руйнування інфраструктури.

6. Використання цифрових технологій допомагає проводити опитування й інтерв'ю навіть у складних умовах війни: Онлайн-конференції через Zoom або Microsoft Teams для проведення інтерв'ю з експертами, використання Big Data для аналізу транспортних потоків і оптимізації маршрутів тощо. Цифровізація також сприяє автоматизації збору даних через мобільні додатки чи спеціалізоване програмне забезпечення [21].

В цілому, поєднання кількісних (анкетування) та якісних (розширені інтерв'ю) методів разом із сучасними технологічними рішеннями дозволяє отримати комплексну картину стану аграрної логістики в Україні під час війни та знайти шляхи її вдосконалення.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Методика наукових досліджень аграрної логістики в Україні базується на системному підході, що включає аналіз різних аспектів функціонування логістики, таких як економічні, соціальні та технологічні фактори. Це дозволяє отримати комплексне уявлення про динаміку розвитку аграрної логістики у період нестабільності.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку стратегічних напрямків розвитку аграрної логістики, її взаємодію з державою, зокрема фінансування державних програм розвитку аграрної логістики, а також на визначення шляхів підвищення конкурентоспроможності її суб'єктів у повоєнний період.

Таким чином, методика наукових досліджень української аграрної логістики є багатовимірною та включає різні підходи й інструменти для забезпечення всебічного аналізу цього важливого сегмента економіки.

Література:

1. Zakharchuk, O., Navrotskyi, Ya., Vyshnevetska, O., Petrov, V., and Nesterenko, S. (2022). "Current state and prospects of grain logistics development in Ukraine". *Ekonomika APK*, vol. 29 (5), pp/ 20—36. doi: 10.32317/2221-1055.202205020.

2. Смирнов І.Г., Косарева Т.В. Транспортна логістика. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

3. Шматок О. В. Аграрна логістика в Україні. Географія та туризм. 2012. Вип. 18. С. 221—233.

4. Резнік Н.П., Дивнич О.Д., Власюк В.В. Сучасні особливості аграрної логістики. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2021. № 2. С. 55—59.

5. Вовк А.В. Логістика як стратегія інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2016. № 1—2. С. 8—12.

6. Лихолат С. М., Миськів О. М. Сутність агрологістики та її сучасний стан в Україні. Академічні візії. 2022. вип. 14. doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10122569>

7. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (дата звернення: 13.03.2024).

8. Схабовський О.М., Вплив воєнного стану на економічну стабільність аграрного бізнесу в Україні. Zenodo. 2024. doi: [10.5281/zenodo.12820026](https://doi.org/10.5281/zenodo.12820026).

9. Основні виклики логістичного ринку України 2023 року. URL: <https://logist.fm/publications/osnovni-vikliki-logistichnogo-rinku-ukrayini-2023-roku> (дата звернення: 13.03.2024).

10. Сумець О.М. Теоретико-методологічні засади логістичної діяльності підприємств агропродовольчого комплексу: монографія. Харків: КП "Міська друкарня", 2015. 543 с.

11. Теоретичні і методологічні основи логістики транспортних і виробничих систем: монографія під заг. ред. д.т.н., проф. Ауліна В.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2021. 503 с.

12. Макаренко Н. О., Вовчок С. В. Оптимізація логістичних рішень щодо забезпечення стратегічного управління розвитком аграрних підприємств. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 4. С. 65—75. doi: [10.21272/1817-9215.2020.4-8](https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.4-8)

13. Аблєєва І. Ю. Плєцук А. Д. SWOT-аналіз соціо-економіко-екологічних систем. Суми: Сумський державний університет, 2022. 229 с.

14. Аналіз ситуаційний, кейс-стаді (метод дослідження). URL: [https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9,%D0%BA%D0%B5%D0%B9%D1%81-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D1%96_\(%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9,%D0%BA%D0%B5%D0%B9%D1%81-%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D1%96_(%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F)) (дата звернення: 14.03.2024)

15. Маркетингові та логістичні аспекти діяльності експортно орієнтованих підприємств: монографія. За заг. ред. д.е.н., проф. І.А. Литовченко. К.: ФОП Гуляєва В.М. 2022. doi: <https://doi.org/10.32680/978-617-7901-69-2>

16. Кузьменко Г.О., Телендій А.А. Вплив війни на аграрний сектор України: виклики та роль державного управління у відновленні галузі. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Том 35 (74), № 5 2024. С. 22—29.

17. Аграрний сектор України у 2023 році: складові стійкості, проблеми та перспективні завдання. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahrarynyy-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykosti-problemy-ta> (дата звернення: 15.03.2024)

18. Власенко Т., Третяк А. Інноваційні підходи до управління трансформацією організаційних структур інтегрованих аграрних підприємств. Modeling the development of the economic systems, (2024), № 3. С. 236—241. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-33>

19. Агробізнес під час війни: як побудувати ефективну діяльність та на що звернути увагу. URL: https://biz.ligazakon.net/news/213244_-agrobznes-pd-chas-vyni-yak-pobuduvati-efektivnu-dyalnst-ta-na-shcho-zvernuti-uvagu (дата звернення: 15.03.2024)

20. Пріоритети розвитку реального сектору в умовах війни та повоєнного відновлення. економіки України: аналіт. доп. / О. В. Собкевич, та ін.; за загальн. ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2024. 104 с. <https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.03>

21. Теорія та методологія науково-педагогічних досліджень. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=8117> (дата звернення: 16.03.2024)

References:

1. Zakharchuk, O., Navrotskyi, Ya., Vyshnevetska, O., Petrov, V., and Nesterenko, S. (2022), "Current state and prospects of grain logistics development in Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 29 (5), pp. 20—36. doi: [10.32317/2221-1055.-202205020](https://doi.org/10.32317/2221-1055.-202205020).

2. Smyrnov, I.H., and Kosareva, T.V. (2008), *Transportna lohistyka [Transportation logistics]*, Tsentru uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

3. Shmatok, O. V. (2012), "Agricultural logistics in Ukraine", *Heohrafiia ta turyzm*, vol. 18, pp. 221—233.

4. Reznik, N.P., Dyvnych, O.D. and Vla-siuk, V.V. (2021), "Modern features of agricultural logistics", Aktual'ni problemy innovatsijnoi ekonomiky, vol. 2, pp. 55—59.

5. Vovk, L.V. (2016), "Logistics as a strategy for innovative development of agricultural enterprises", Ahrosvit, vol. 1—2, pp. 8—12.

6. Lykholat, S. M. and Mys'kiv, O. M. (2022), "The essence of agrologistics and its current state in Ukraine", Akademichni vizii, vol. 14, doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10122569>

7. Kyiv School of Economics (2024), "Report on direct damage to infrastructure from destruction as a result of Russia's military aggression against Ukraine as of the beginning of 2024", available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (Accessed 13 March 2024).

8. Skhabovs'kyj, O.M. (2024), "The impact of martial law on the economic stability of agricultural business in Ukraine", Zenodo. doi: [10.5281/zenodo.12820026](https://doi.org/10.5281/zenodo.12820026).

9. Logist.fm (2023), "The main challenges of the Ukrainian logistics market in 2023", available at: <https://logist.fm/publications/osnovni-vikliki-logistichnogo-rinku-ukrayini-2023-roku> (Accessed 14 March 2024).

10. Sumets', O.M. (2015), Teoretyko-metodolohichni zasady lohistychnoi diial'nosti pidpriemstv ahroprodoval'choho kompleksu: monohrafiia [Theoretical and methodological foundations of logistics activities of agro-food enterprises: a monograph]. KP "Mis'ka drukarnia", Kharkiv, Ukraine.

11. Aulin, V.V. (2021), Teoretychni i metodolohichni osnovy lohistyky transportnykh i vyrobnych system: monohrafiia [Theoretical and methodological foundations of logistics of transport and production systems: monograph], Vydavets' Lysenko V.F., Kropyvnyts'kyj, Ukraine.

12. Makarenko, N. O. and Vovchok, S. V. (2020), "Optimization of logistics solutions to ensure strategic management of the development of agricultural enterprises", Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomika, vol. 4, pp. 65—75. doi: [10.21272/1817-9215.2020.4-8](https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.4-8)

13. Ablieieva, I. Yu. and Pliatsuk, L. D. (2022), SWOT-analiz sotsio-ekonomiko-ekolohichnykh system [SWOT analysis of socio-economic and ecological systems], Sums'kyj derzhavnyj universytet, Sumy, Ukraine.

14. Great Ukrainian Encyclopedia (2020), "Situational analysis, case-study (method of research)", available at: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%-

[D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D1%96_\(%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://vue.gov.ua/%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D1%96_(%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F)) (Accessed 14 March 2024).

15. Lytovchenko, I.L. (2022), Marketynhovi ta lohistrychni aspekty diial'nosti eksportno oriietovanykh pidpriemstv: monohrafiia [Marketing and logistics aspects of export-oriented enterprises: monograph], FOP Hulciaeva V.M., Kyiv, Ukraine. doi: <https://doi.org/10.32680/978-617-7901-69-2>

16. Kuz'menko, H.O. and Telendij, A.A. (2024), "The impact of war on the agricultural sector of Ukraine: challenges and the role of public administration in the restoration of the industry", Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia, vol. (74), no. 5, pp. 22—29.

17. National Institute for Strategic Studies (NISS) (2023), "Agrarian Sector of Ukraine in 2023: Components of Sustainability, Problems and Prospective Tasks", available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/ahraryy-sektor-ukrayiny-u-2023-rotsi-skladovi-stiykostiproblemy-ta> (Accessed 14 March 2024).

18. Vlasenko, T. and Tretiak A. (2024), "Innovative approaches to managing the transformation of organizational structures of integrated agricultural enterprises", Modeling the development of the economic systems, vol. 3, pp. 236—241. doi: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-33>

19. LIGA ZAKON (2022), "Agribusiness during the war: how to build effective operations and what to look for", available at: https://biz.ligazakon.net/news/213244_agrobznes-pd-chas-vyni-yak-pobuduvati-efektivnu-dyalnst-ta-na-shcho-zvernuti-uvagu (Accessed 15 March 2024).

20. Sobkevych, O.V., Shevchenko, A.V. and Rusan V.M. (2024), Priorytety rozvytku real'noho sektora v umovakh vijny ta povoiennoho vidnovlennia. ekonomiky Ukrainy: analit. Dop. [Priorities for the development of the real sector in the conditions of war and post-war recovery. economy of Ukraine: analytical report], NISD, Kyiv, Ukraine. doi: <https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.03>

21. ZNU (2025), "Theory and methodology of scientific and pedagogical research. Electronic learning support system of ZNU", available at: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=8117> (Accessed 16 March 2024).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2025 р.